

Poznámky k jarním pracím ve vinicích

634.8

J. BLAHA

Autor seznamuje s jarními pracemi ve vinicích. Připomíná nutnost řezu vína, ošetřování keřů proti akarínose, boj za udržení co největší listové plochy a hnojení dusíkem. Další část článku je věnována ochraně a využití vláhy v půdě, přípravě vysazovacího materiálu a štěpování révy.

Na počátku nového vinařského roku bude snad vhodno uvědomit si opětně některé základní okolnosti, nutné k dosažení jakostních výsledků sklizně révy, a to zejména s ohledem na to, že sklizně posledních tří roků nebyly, v důsledku klimatických vlivů, zvláště jakostní.

Účelem vinařské produkce je dosažení nejen výrobku dokonalé jakosti, ale i jeho předložení v čirém stavu na stůl spotřebitele. Aby bylo tohoto cíle dosaženo, je nutné správně vést kvašení moštů a patřičně ošetřovat vína, aby dosáhla maxima svých chuťových vlastností. Málokdy si ovšem uvědomujeme, že do značné míry rozhodují o jakostním standardu očekávaných vín již také podmínky vývoje révy vinné a hroznů během celého roku. Vlastní chuťový a jakostní charakter vína se tvoří již ve vinohradě, a to celým komplexem ekologických činitelů a racionálními technologickými pracovními metodami může být ještě zušlechtěn a zdůrazněn. Nemohou být tedy ve sklepe vytvoře-

ny z hroznů málo jakostních, avšak při nesprávném postupu technologickém mohou být velmi snadno a do značné míry porušeny.

Zápas o dobrou jakost sklizně vína započíná již na jaře **při provádění řezu révy**. Stále musí být zdůrazňováno, že každá odrůda révy vyžaduje jiného způsobu řezu a že zde neexistuje žádná šablona, která způsobuje, že sklizně utrpí na jakosti a dosažené víno ztrácí svůj odrůdový charakter, jak to bylo možno bohužel příliš často konstatovat v roce právě uplynulém. Ježto řez je již proveden, nemělo by smyslu o těchto okolnostech pojednávat detailně. Není však zbytečné, že ve všech jakostních vinařských oblastech se klade taková váha na dokonalé hodnocení požadavků každé odrůdy, že jsou předpisovány (na př. u francouzských vín konzumujících ochrany původu, u italských vín a j.) a také kontrolovány způsoby řezu révy, ba že dokonce jsou předpisovány určité maximální výnosy sklizňové, tedy vcelku asi to, co vinařství sovětské

zahrnuje pod souborný pojem — odrůdová agrotechnika. Je to tedy respektování požadavků jednotlivých odrůd v podmínkách produkčních, ale i v jejich technologickém zpracování, ale nejen to, musíme také tyto optimální podmínky každé odrůdě poskytnout, a to v maximálním rozsahu.

Důsledkem soustavného dodržování této vývojové linie, jejíž zvláště důležitou součástí je také rayonování vinných ploch, stanovení katastru nejlepších vinných tratí a úprava sortimentu odrůdového, je postupný přechod od anonymní produkce vína ku produkci stoupajících množství sklizni Rýzlinků, Burgundského, Tramínů a jiných odrůd ušlechtilých. Ke sledování tohoto vývoje našeho vinařství, který nezbytně bude velmi pozvolný, bylo by možno sledovat výkupní množství hroznů nejvyšší cenové kategorie. Je pochopitelné, že v různých našich vinařských oblastech bude tento vývoj značně rozdílný.

Po provedeném řezu révy se provede **prvé ochranné ošetření keřů proti akarínose**, a to postříkem sirnými preparáty. Dříve používané sírovápno bylo již téměř úplně nahrazeno Superdanolem, Solbarem nebo Polybarem, jehož tříprocentní roztok je dokonalou ochranou proti tomuto škůdci, který je často dost podceňován. Tento první jarní postřík se již v moravských oblastech vinařských dobře vžil, takže onemocnění kadeřavostí ztratilo již v těchto oblastech do značné míry svůj bývalý význam.

Nicméně neúspěchy i při ochraně révy proti tomuto nenápadnému škůdci jsou stále ještě časté, a to ze dvou příčin. Velmi často bývá postřík proveden buď příliš časně, nebo příliš pozdě. V obou případech roztoči unikají účinku preparátu a réva zůstává nechráněna. Nelze ovšem dosti dobře předem předepsat dobu, kdy je nutno postřík provést, ježto se řídí podle klimatického průběhu každého roku a záleží tedy mnoho na zkušenostech vinohradníka, aby vystihl správný čas k aplikaci této ochrany, zejména také s ohledem na to, že postřík má účinnost jen krátkou dobu. Mimo to je velmi důležité, aby postřík proti tomuto škůdci byl proveden větším množstvím roztoku, který musí dobře proniknout až do trhlín kůry a dřeva, kde teprve ničí zárodky roztočů.

Zahájením tohoto boje proti škůdcům révy zahájili jsme současně také jiný boj, stejně důležitý, boj za udržení **co největší listové plochy** na každém keři vinné révy.

Zelený list je totiž, jak známo, jedna z nejučinějších chemických laboratoří, neboť světlo sluneční dodává listům energii, potřebnou k vázání kyslíčnicku uhlíčitěho, který je brán ze vzduchu a z vody, odebírané z půdy kořenovým systémem. Obě tyto složky dávají vznik škrobu a cukru. Současně je ovšem z vody odebírán kyslík, který je uvolňován a uniká do ovzduší. Tím vytváří tato sluneční laboratoř v listech živiny, nezbytně nutné nejen pro rostlinu, ale i pro člověka. Z této principiální důležitosti fotosynthesy v listech je zřejma velká důležitost dosažení co největší plochy listové na keři a její neporušené udržení až do doby plného vyžrání hroznů. Boj proti škůdcům, kteří svým působením a životní činností poškozují nebo ničí če-

pele listové, tedy listovou plochu, jak je to na př. typické u nejrozšířenějšího škůdce révy, peronosporu, je tedy současně také bojem za udržení nedotčené listové plochy každého keře, protože jedině tak je umožněno, aby v rostlině mohly probíhat veškeré fyziologické pochody, nutné nejen k vývoji rostliny, ale i ke zrání plodů. Udržení zelené plochy listové je tedy základním předpokladem pro zajištění sklizně jakostních hroznů. Důsledky předčasného zničení listové plochy, ať již peronosporou nebo předčasným podzimním mrazikem, byly jasně zřejmy v právě minulém roce, kdy způsobily podstatné snížení jakosti sklizně a tím i vína. Obdobně tomu bylo v roce předminulém, kdy v důsledku pozdního jarního mrazíku byl zničen listový aparát révových keřů, takže dodatečně vzniklé listy nestačily již k tomu, aby interní pochody ve vývoji révy mohly projít a rezultovalo rovněž snížení jakosti a znehodnocení sklizně hroznů i získaného vína.

Je pak zřejmé, že každý způsob, kterým můžeme zvyšovat rozsah listové plochy, je velmi důležitý. Je to na př. **hnojení dusíkem**, jež provádíme proto na jaře, aby mohl být révou využit po dobu co nejdelší. Proto je také účelné dávat přídatky dusíkatých hnojiv na dvakrát, tedy ve dvou dávkách, aby jejich účinek na tvorbu listové plochy byl co nejdelší. Druhá dávka nemá být ovšem dána příliš pozdě, aby se jejich vliv neprojevil až daleko do začátku zimy, ježto by letorosty révy, přihnojené dusíkem, nevyzrály a po nástupu mrazů zmrzly.

Ochrana a využití vláhy v půdě

Během podzimu a zimy musí být stanoviště révy, tedy sféra kořenová, opatřena potřebným množstvím vody, bez níž by vzrůst, vývoj i vyžrání plodů révy nemohlo proběhnout, protože v aridních krajích vinařských oblastí může nastat v letní době vlhkostní minimum. Ani réva, ač je rostlinou suchu vzdorující, nemůže se vyvíjet bez určitého minima vlhkosti. Zadržování vody děje se různými způsoby, hlavně hlubokým kypřením na zimu, aby zimní vláhla mohla vniknout co možná dokonale až do hlubších vrstev půdy, kde je chráněna před ztrátami výparem a plevely.

Po nástupu vegetace révy na jaře objevuje se nutnost chránit tyto zásoby vody v půdě, aby byla vyhrazena pouze kořenům révy, a to na dobu co nejdelší. Tuto ochranu půdní zásoby vláhy provádíme účelně a zásadně dvěma způsoby, zkypřováním půdního povrchu a znemožňováním vzrůstu plevelů na vinní půdě. Zvláště plevelé odčerpávají z půdy velké množství vody, a to právě v roční době, kdy réva je v plném vzrůstu vegetativním, kdy probíhají pochody pohlavní, opylování a oplození, a kdy nastal již také vzrůst zárodků (semen) i s jejich dužnatou částí — bobulí — jež svým obsahem je podkladem technologického zpracování hroznů.

Prvým zásahem tohoto agrotechnického opatření je po ochraně proti akarínose **prvé hluboké kypření povrchu vinní půdy**. Hluboké proto, aby půdní vláhla byla chráněna a aby naopak vydatnější jarní deště mohly proniknout do půdy a takto získaná vláhla zůstala v půdě zachována.

Občasné hluboké zkyprnění viniční půdy (v našich vinařských poměrech na jaře) je důležité tím, že také obohacuje půdu kyslíkem a vláhou, jež jsou pro vývin kořenového systému nezbytné. Udržování vláhy v půdě přispívá k udržení půdní úrodnosti i struktury. Vedlejší, ale při tom stejně důležitou okolností je také, že kořeny révy jsou nuceny vyvíjet se v hlubších půdních vrstvách, takže keře révy jsou odolnější vůči nepříznivým vlivům sucha a chladna.

Nejzávažnějším úkolem, před nímž stojí na jaře vinohradníci, je ovšem **příprava vysazovacího materiálu** pro zakládání nových výsadeb viničních, tedy štěpování révy. I zde platí základní zákonitost, že jakost a zdravotní stav révových sazenic působí nejméně na jedno desetiletí na vzrůst, sklizňový výnos a tedy i užitkovou hodnotu příští vinice, tímto révovým materiálem založené. Každá ledabyllost, každý nedostatek péče při přípravě révových sazenic, při jejich uložení přes zimu a stejně i při jejich výsadbě projeví se nepříznivě ve vzrůstu i ve sklizňových hodnotách a výsledcích, a může ohrozit rentabilitu celé výsadby.

Především si musíme uvědomit, že révové sazenice jsou vlastně spojením dvou, často i značně rozdílných individuí, révy ušlechtilé — V. vinifera, kterou štěpujeme na révu podložkovou, nedávající plodů. Provedení tohoto spojení štěpováním je nejen dosti pracné, ale je to i zákrok velmi závažný s hlediska fyziologického. Jeho vlastním důvodem je révokaz, který nenapadá kořenový systém révy podložkové a který způsobil, že v našich vinařských oblastech vymizelo vysazování révy pravokořenné, neštěpované a že současně tím byl také prakticky vyřešen problém révokazu.

Problematika štěpování révy

Při posuzování závislosti mezi roubem a podložkou révy je nutno si uvědomit, že štěpováním a stratifikací štěpů byl sice proces vytvoření révové sazenice začat, ale nikoliv ukončen. Podložka je s roubem sice více méně pevně spojena, není však ještě spojena v organický celek, v jedno individuum. Srůst obou částí je v tomto stadiu omezen pouze na úzký pruh velmi jemného pletiva, avšak skutečné spojení, navázáním a srůstem pletiv, ještě nastat nemohlo.

Při štěpování vzniká srůstové pletivo pouze v zóně kambialní a pletivo kalusové tvoří se tedy pouze v kambiu a v přilehlé vrstvě kůry. Ostatní pletiva révy se na srůstu neúčastní. Vytvořené závalové pletivo se spojuje na roubu i podložce nejdříve mechanicky a teprve později se v této nediferencované hmotě závalového pletiva vytváří úzká zóna nového kambia, jež se připojí na kambium podložky i roubu a skutečně tak spojení obou těchto částí. Na vzniku a činnosti tohoto regenerovaného kambia je závislý celý další postup srůstu naštěpovaného individua. Dělením buněk vznikají nové

vrstvy kůry a dřeva a teprve potom je štěp schopen samostatného života, t. j. vzrůstu.

Během krátké doby, kterou štěp stráví ve stratifikačním zařízení, nemůže toto na činnost kambialní nějak zvláště výrazně působit. Čím je tato činnost pravidelnější a silnější, tím lepší je výsledek štěpování. V podmínkách stratifikace jsou podmínky pro dělení buněk velmi příznivé a kambium se proto dost rychle regeneruje a mohou se vytvářet i pletiva nová, ovšem jen v malé míře. Srůst pletiv je sice započat, ale není ukončen a nastane až ve školce. Zde musí probíhat i nadále dělení buněk, a to bez přestávky až do podzimního ukončení vegetace. Hlavním účelem stratifikace je tedy udržování průběhu těchto pochodů ve štěpech révy a nikoliv tvorba letorostů a kořenů. Tato vývojová linie se přenáší do značné míry i do školky révové.

Je tedy nutno, aby i ve školce, t. j. po zaškolení štěpů do půdy, působili na ně tiž činitelé, kteří podporují činnost kambialní. Je to především teplo, jež podněcuje mladá pletiva ke vzrůstu a dělení buněk. Mimo to je nutný přívod vzduchu, vody a živin, aby dělicí se pletiva měla dostatek látek k výměně a absorpci živin. Také udržování vzrůstu letorostů je u štěpů během zaškolení v této souvislosti důležité, protože mezi tímto vzrůstem a činností kambialní je přímá závislost.

Pro vinařskou praxi je z této úvahy důležité to, že **štěpy musí být zaškoleny pouze do teplých, propustných půd**. V půdách těžkých, mokřích a studených (jíl) udrží se sice štěpy při životě, ale jejich srůst je nedokonalý. Poněvadž pro vzrůst buněk je zvlášť důležitá voda, nesmí být zapomináno na občasnou závlivu vodou. Souběžně je nutno také zajistit dostatečný přívod živin organických i anorganických, bez nichž nemůže vzrůst probíhat, a proto je nutná pečlivá ochrana listového i kořenového systému proti každému poškození.

Pro udržení přímého vztahu mezi vzrůstem letorostů a kambialní činností štěpů je důležité, aby byly zaškolovány v době co nejpríznivější. Ze stratifikace do volné půdy musí být přeneseny dříve, než se jejich letorosty i kořínky silněji vyvinou. Nejvhodnější délka letorostů při stratifikaci je 5 cm, jsou-li již delší, zastavuje se po přenesení do volné půdy ve školce jejich vzrůst, často i na delší dobu, protože mladá pletiva trpí nedostatkem vody, v důsledku poškození ssacích kořínků při zaškolování. Je to tedy další fyziologický šok, který se může projevit velmi nepříznivě na výtěžnost prvotřídních sazenic révových. Projevili se takové zastavení vzrůstu ve školce, odráží se i v činnosti kambia a štěp nemůže vytvářet nová dělicí pletiva.

Je tedy velmi důležité, aby při štěpování byl kladen důraz nejen na dokonalý zdravotní stav révy podložkové i ušlechtilé, ale také na správné a pečlivé provedení všech prací při štěpování révy, s ohledem na fyziologické pochody, jež jsou podkladem této práce.

Každý mistr a technik iniciátorem celopodnikového závazku na počest desátého výročí osvobození naší vlasti Sovětskou armádou.